Lietas Nr. C73621719
ECLI:LV:ZRT:2020:0817.C73621719.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Jelgavā 2020. gada 17.augustā

Zemgales rajona tiesa: tiesnese D.Ruško izskatīja rakstveida procesā civillietu biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" vienkāršotās procedūras prasību pret /pers. B/ par naudas piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Biedrība "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju /pers. B/, kurā, pamatojoties uz Civillikuma 1779.pantu, Ceļu satiksmes likuma (atbilstošā redakcijā) 9.panta pirmo daļu, Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (atbilstošā redakcijā) 3.pantu, 18., 19.panta pirmās daļas 1.punktu, 20.panta pirmo daļu, 24.panta otro daļu, 31.panta devīto daļu, 37.panta trešo daļu, 41.panta otrās daļas 1.punktu, 43., 44.panta otrās daļas 2. un 8.punktu, 51.panta pirmās daļas 1.punktu, trešās daļas 1.punktu un septīto daļu, lūdz tiesu piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai zaudējumus 1868,26 *euro*, tiesas izdevumus, kā arī atzīt prasītāja tiesības saņemt no atbildētājas 6 % gadā no nesamaksātās parāda pamatsummas līdz sprieduma izpildes dienai.

[1.1] 2007.gada 9.jūnijā Jelgavā, Rīgas ielā 13, notika ceļu satiksmes negadījums (turpmāk - CSNg), kā rezultātā /pers. C/ (persona mirusi), vadot atbildētājai piederošo transportlīdzekli OPEL ASTRA CARAVAN, valsts reg./reģistrācijas numurs/, uzbrauca gājējai.

CSNg rezultātā tika nodarīts kaitējums gājējas veselībai, kā rezultātā cietusī persona mira. Uz CSNg brīdi nebija veikta zaudējumus nodarījušā transportlīdzekļa OPEL ASTRA CARAVAN, valsts reģ. Nr./reģistrācijas numurs/, īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana (turpmāk - ????). Atbilstoši Jelgavas tiesas 2008.gada 10.jūlija spriedumā norādītajam, notikušajā CSNg tikai transportlīdzekļa OPEL ASTRA CARAVAN, valsts reģ. Nr./reģistrācijas numurs/, vadītāja rīcība bija pretrunā Ceļu satiksmes noteikumu prasībām.

[1.2] Transportlīdzekļa OPEL ASTRA CARAVAN, valsts reģ. Nr./reģistrācijas numurs/, īpašniece /pers. F/ 2007.gada 17.aprīlī noslēdza ???? līgumu Nr.JS575183, kas bija derīgs līdz 2007.gada 17.oktobrim. Saskaņā ar Ceļu satiksmes drošības direkcijas datu bāzē pieejamo informāciju 2007.gada 18.aprīlī tika veikta transportlīdzekļa pārreģistrācija un par transportlīdzekļa īpašnieku kļuva atbildētāja.

Sakarā ar transportlīdzekļa īpašumtiesību maiņu, ???? līguma Nr.JS575183 darbība tika izbeigta. Jaunu ???? līgumu Nr.JS598199 transportlīdzekļa īpašniece noslēdza tikai 2007.gada 17.oktobrī, līdz ar to secināms, ka ceļu satiksmes negadījuma brīdī transportlīdzeklim OPEL ASTRA CARAVAN, valsts reģ. Nr./reģistrācijas numurs/, nebija spēkā esoša ???? līguma.

[1.2.1] 2008.gada 4.decembrī prasītāja pieņēma lēmumu Nr. 1892/S-l66/2008 un no Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonda (turpmāk - Garantijas fonds) izmaksāja apdrošināšanas atlīdzību 1377.41 *euro* apmērā "BTA" AAS, kura savukārt atlīdzināja zaudējumus Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūrai sakarā ar CSNg cietušās personas ārstēšanas izdevumiem un neatliekamās medicīniskās palīdzības izsaukumu;

[1.2.2] Prasītājai ir radušies papildus zaudējumi 247.43 *euro* sakarā ar "BTA" AAS veikto apdrošināšanas atlīdzību lietas administrēšanu (pieteikuma pieņemšana, klienta apkalpošana, apdrošināšanas atlīdzības izmaksas veikšanai nepieciešamo dokumentu sagatavošana, izprasīšana un to apkopošana apdrošināšanas atlīdzību lietā). Lietas administrēšanas izdevumu izmaksas un aprēķināšanas kārtība ir atrunāta starp Prasītāju un apdrošināšanas akciju sabiedrībām 2005.gada 28.februārī noslēgtajā līgumā par savstarpējo sadarbību atlīdzību lietu administrēšanā TAB/SAD-l.

[1.3] Atbildētāja nav segusi zaudējumus pēc vairākkārtēju pretenziju nosūtīšanas, tādējādi prasītāja pieņēma lēmumu celt tiesā prasību.

Motīvu daļa

[2] Novērtējot prasības pieteikumā norādītos apstākļus, kopsakarā ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, tiesa atzīst, ka prasība ir noraidāma pilnīgi saskaņā ar Civillikuma 3.pantu, 1783.pantu, Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās apdrošināšanas likuma 41.panta otrās daļas 1.punktu (*likuma redakcijā līdz 31.10.2007.)*, kas bija spēkā uz Ceļu satiksmes negadījuma brīdi), transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs ir tiesīgs iesniegt regresa prasību pret ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa īpašnieku, ja tas nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, vai pret šā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju.

[2.1] Tiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā sākotnēji izvērtējamas prasītājas prasījuma tiesības regresa prasības celšanai pret atbildētāju, jo ar Jelgavas tiesas 2008.gada 10.jūlija spriedumu un Jelgavas tiesas 2011.gada 23.marta spriedumu pierādīts, ka /pers. C/ bija ceļu satiksmes negadījuma (turpmāk – CSNg) izraisītājs un no /pers. C/ piedzīti zaudējumi 1868,27 *euro* (Ls 1313.03) apmērā, kas nodarīti prasītājai sakarā ar apdrošināšanas atlīdzības.

[2.2] Lietā konstatēts, ka /pers. C/ bija transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs un ceļu satiksmes negadījuma izraisītājs, kurš piedalījās ceļu satiksmē un kura pienākums bija pārliecināties vai lietošanā nodotajam transportlīdzeklim ir noslēgts apdrošināšanas līgums.

[3] Civillikuma 3. pants nosaka, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās apdrošināšanas likuma (turpmāk - OCTA likums) OCTA likuma 41. panta otrās daļas 1. punktu, kas reglamentē, ka transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs ir tiesīgs iesniegt regresa prasību pret ceļu satiksmes negadījumā zaudējumu nodarījušā

transportlīdzekļa īpašnieku vai – transportlīdzekļa līzinga gadījumā - līzinga ņēmēju, ja tas nav apdrošinājis īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai pret šā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju (*likuma redakcijā līdz 31.10.2007*).

[3.1] No minētās normas secināms, ka prasītāja ir tiesīga iesniegt regresa prasību pret ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa īpašnieku, ja tas nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, vai pret šā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju.

[3.1.1] Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītāja jau bija izvēlējusies celt prasību pret /pers. C/ kā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju, par ko taisīts spriedums un tas stājies spēkā, ko apstiprina Tiesu informācijas sistēma. Savukārt no tiesiskā regulējuma, kas iekļauts OCTA likumā, neizriet prasītājas tiesības, par vienu un to pašu CSNg, vērsties gan pret CSNg izraisījušā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju, gan tā īpašnieku.

Ar Jelgavas tiesas 2008.gada 10.jūlija sprieduma (lietas 14.-17.lapa) pierādīts, ka /pers. C/ izraisīja CSNg 2007.gada 9.jūnijā un prasītāja bija izvēlējusies vērsties et ar regresa prasību pret transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju.

[3.1.2] Prasītāja norāda, ka saskaņā ar Ceļu satiksmes drošības direkcijas datu bāzē pieejamo informāciju 2007.gada 18.aprīlī veikta transportlīdzekļa pārreģistrācija un atbildētāja kļuva par īpašnieci (lietas 22.-22.lapa), bet jauns apdrošināšanas līgums noslēgts 2007.gada 17.oktobrī (lietas 19.lapa). No prasītājas datu apstrādes sistēmas izdrukas redzams, ka /pers. F/ uz laiku no 2007.gada 17.aprīļa līdz 2007.gada 17.oktobrim bija noslēgusi apdrošināšanas līgumu.

[3.1.3] Savukārt prasītāja izdruka (lietas 19.lapa) apstiprina, ka jaunais apdrošināšanas līgums stājās spēkā no 2007.gada 18.oktobra un atbildētāja norādīta kā īpašniece.

[3.2] Šobrīd prasītāja norāda, ka, pamatojoties uz OCTA likuma 10.panta sesto daļu un 41. panta otrās daļas 1. punktu, cēlusi regresa prasību pret atbildētāju kā transportlīdzekļa īpašnieku.

[3.2.1] Tiesa ņem vērā Augstākās tiesas Senāta 2014. gada 31. marta spriedumā lietā Nr.SKC-16/2014 norādīto, ka OCTA likuma 41. panta otrās daļas 1. punktā ir paredzēta vispārējā kārtība regresa prasības celšanai pret īpašnieku, bet, konstatējot transportlīdzekļa tiesīgā lietotāja esību, prasība ceļama pret speciālo tiesību subjektu, proti, lietotāju. Tāpat juridiskajā literatūrā norādīts, ka apdrošinātājs, kas ir samaksājis apdrošināšanas atlīdzību, samaksātās summas apmērā iegūst atprasījuma (regresa) tiesības pret personu, kas atbildīga par zaudējumu rašanos, izņemot gadījumus, kad ir nodarīts kaitējums personas dzīvībai, veselībai vai fiziskajam stāvoklim (Torgāns K. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu nama aģentūra, 2008, 237.lpp.).

Savukārt 2013. gada 25. novembra spriedumā Nr. SKC-0616-13 Augstākās tiesas Senāts paplašinātā sastāvā, iztulkojot OCTA likuma 40. panta otrās daļas 1. punkta noteikumus, norādījis, ka no minētās likuma normas izriet, ka par vienlīdz atbildīgiem par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības summas segšanu Satiksmes birojam (šobrīd-LTAB) ir gan transportlīdzekļa īpašnieks, kurš nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, gan tā tiesīgais lietotājs.

Atbilstoši minētajam Augstākās tiesas Senāta OCTA likuma 41. panta otrās daļas 2. punkta iztulkojumam prasītājai ir tiesības vērsties ar regresa prasību par zaudējumu piedziņu gan pret CSNg izraisījušā transportlīdzekļa īpašnieku, kurš nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, vai šā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju. Taču šīs tiesības nav absolūtas. Šajā normā lietotais saiklis „vai" izslēdz zaudējumu piedziņu no otra subjekta, kad tos jau ir sedzis pirmais.

[3.2.2] Tiesas ieskatā, lietas pareizā izspriešanā ir piemērojamas arī Augstākās tiesas Senāta 2015. gada 29. decembra rīcības sēdes lēmumā lietā Nr. SKC-1615/2015 izteiktās atziņas.

Senāts minētajā lēmumā norādījis, ka atbilstoši Civillikuma 1783. panta noteikumiem zaudējumu atlīdzības pienākums pāriet arī uz to nodarītāja mantiniekiem, ja likums nenosaka citādi.

Tāpat Senāts minētajā lēmumā norādījis, ka, prasītāja nav iesniegusi pierādījumus arī faktam, ka zaudējumu atlīdzības piedziņa nav iespējama no CSNg izraisījušā transportlīdzekļa tiesīgā lietotāja mantiniekiem. Nekonstatējot faktu par piedziņas neiespējamību no CSNg izraisījušā transportlīdzekļa tiesīgā lietotāja un CSNg vainīgās personas mantiniekiem, prasības apmierināšanai pret transportlīdzekļa īpašnieku nav pamata.

[3.3] Ar Zemgales rajona tiesas 2020.gada 29.jūnija lēmumu tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta ceturto daļu darīja zināmu prasītājai (lietas 119.-110.lapa), ka lietā nav iesniegti pierādījumi, ka piedziņa no transportlīdzekļa vadītāja mantas vai mantiniekiem nav bijusi iespējama.

[3.3.1] Prasītāja iesniedza tiesā zvērinātas tiesu izpildītājas Indras Andrejevas atbildi, ka no 2011.gada 7.jūlija, t.i., izpildu lietas reģistrēšanas brīža par Jelgavas tiesas 2011.gada 23.marta sprieduma izpildi līdz lietvedības apturēšanas brīdim 2015.gada 15.novembrim no /pers. C/ naudas līdzekļi parāda dzēšanai netika saņemti. Minētajā izpildu lietā piedzinējam naudas līdzekļi parāda segšanai nav pārskaitīti (lietas 131.lapa).

Novērtējot zvērinātas tiesu izpildītājas atbildi uz prasītājas pieprasījumu, tiesa atzīst, ka prasītāja ir pierādījusi to, ka zaudējumu piedziņa no transportlīdzekļa tiesīgā lietotāja nav iespējama, taču nav iesniegusi pierādījumus, ka vērsusies pret /pers. C/ mantiniekiem kā viņa saistību pārņēmējiem, lai izpildītu Jelgavas tiesas 2011.gada 10.jūlija spriedumu par zaudējumu piedziņu.

[3.3.2] Tiesa uzskata, ka atbilstoši Civillikuma 1783. panta noteikumiem zaudējumu atlīdzības pienākums pāriet uz to nodarītāja mantiniekiem, un prasītājai kā kreditorei bija nepieciešams veikt visas nepieciešamās darbības, lai vērstos pret viņa mantiniekiem un atgūtu līdzekļus, vai arī iegūtu pierādījumu par piedziņas neiespējamību no mantiniekiem.

Tiesas ieskatā, lai iegūtu pierādījumus tam, ka /pers. C/ nav mantinieku vai mantojumā atstāta manta, ir izmantojamas Notariāta likuma 301. pantā noteiktās kreditora tiesības, iesniegt zvērinātam notāram atbilstoši šā likuma 293. panta noteikumiem iesniegumu par mantinieku uzaicināšanu izteikt savu gribu par mantojuma pieņemšanu (Civillikuma 697. un 698.pants).

[3.3.3] Prasītāja nav iesniegusi pierādījumus, ka savas minētās tiesības ir izmantojusi, līdz ar to, nepierādot faktu par neiespējamību piedzīt no CSNg vainīgās personas /pers. C/ mantiniekiem ar tiesas spriedumu piedzītos zaudējumus, nav pamata prasības apmierināšanai un zaudējumu piedziņai no transportlīdzekļa īpašnieces. Papildus tiesa norāda, ka saskaņā ar Civillikuma 416. panta noteikumiem, ja pēc mantojuma atstājēja nāves viņam mantinieki nav palikuši vai šie mantinieki likumiskā termiņā pēc publikācijas par mantojuma atklāšanos nav ieradušies vai nav pierādījuši savas mantojuma tiesības, tad mantojums piekrīt valstij.

[3.3.4] Par parādiem valsts atbild tikai ar to mantu, kuru viņa tādā kārtā patiesi iegūst. Valsts atzīst parādus, kuri nodrošināti ar hipotēku vai komercķīlu, kā arī tos parādus, kuri pieteikti kā kreditoru pretenzijas mantojuma lietā zvērinātam notāram uzaicinājumā norādītajā termiņā un ietverti publiskā aktā vai saistībā, kas atzīta ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu.

Tiesa uzskata, ka transportlīdzekļa tiesīgā lietotāja nāves fakts pats par sevi nav pamats prasības celšanai pret transportlīdzekļa īpašnieku. Lietā nav pierādījumu tam, ka atbildētāja būtu pārņēmusi saistības mantošanas ceļā.

[3.4] Tā kā prasītāja jau bija tiesā cēlusi prasību pret transportlīdzekļa vadītāju kā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju, kurš bija iesaistīts 2007. gada 9. jūnijā notikušajā CSNg, tad uzskatāms, ka prasītāja jau ir izmantojusi savas tiesības vērsties tiesā savu aizskarto interešu aizsardzībai, par ko attiecīgi ir taisīts spriedums, kas stājies likumīgā spēkā. Ievērojot apstākli, ka prasītāja jau ir izmantojusi tiesības vērsties tiesā par nodarītajiem zaudējumiem pret transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata, par kādu tagad ceļ prasību pret atbildētāju, norādot viņu kā transportlīdzekļa īpašnieci, taču neiesniedzot pierādījumus, ka vērsusies pret mantiniekiem ar kreditora prasījumu vai īstenojusi tiesības aizstāt parādnieku sprieduma izpildes procesā ar tā mantiniekiem kā saistību pārņēmējiem, tiesa uzskata, ka prasītājai nav atzīstamas prasījuma tiesības pret

atbildētāju par zaudējumu nodarīšanu.

[3.4.1] Taisnīguma princips ir ietverts Latvijas Republikas Satversmes 1.pantā, kā to norādījusi Satversmes tiesa 2003.gada 4.februāra spriedumā lietā Nr.2002-06-01. Šajā spriedumā ir norādīts, ka tiesas spriešanas uzdevums ir atrast patiesu un taisnīgu lietas risinājumu – tiesas darba rezultātu, t.i., tiesas spriedumam, bez šaubām, ir jābūt „taisnīgam spriedumam" (*secinājumu daļas 2.4 un 3.punkts*).

[3.4.2] Strīda taisnīga risinājuma rašanai, tiesa ņem vērā arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 14.marta spriedumā lietā Nr.SKC-139 un Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments 2014.gada 31.marta spriedumā SKC – 16/2014, norādītās atziņas, kur secināts, ka par nodarītajiem zaudējumiem ir atbildīgs lietotājs. No minētās atziņas un OCTA likuma pirmās daļas 14.punkta izriet, ka par nodarītajiem zaudējumiem atbildīgs lietotājs, kurš lietojis transportlīdzekli ceļu satiksmē, attiecīgi kura pienākums bija veikt civiltiesisko apdrošināšanu.

[3.5] Iepriekš minētais ir pamats prasības noraidīšanai, tādējādi tiesa nevērtē citus lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8. un 97.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt pilnīgi biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" prasību pret /pers. B/, personas kods /personas kods/, par zaudējumu piedziņu.

Spriedumu, kas sastādīts atbilstoši Civilprocesa likuma 193.pantā noteiktajam sprieduma saturam, var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas 2020.gada 16.septembra Zemgales apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese D.Ruško